

Вяра

18.10 по еретическия, †05 октомври по православния календар - Св. Дионисий, епископ Александрийски. Св. мъченица Харитина. Св. преподобни Дамиан Печерски. Св. преподобни Иеремия Печерски. Св. преподобни Матей Печерски. Св. мъченица Мамелхта

Страдания на света мъченица Харитина († 304)

В Понт по времето на Диоклетиан живеел един благороден и богат човек на име Клавдий. Той бил добър по характер, милостив към бедните. Веднъж Клавдий видял едно малко момиче на име Харитина, което било загубило родителите си. Той го съжалил, взел го, възпитал го и го обикнал като своя дъщеря. Харитина наистина била достойна за обич. Когато пораснала, освен с красивата си външност, се отличавала и с прекрасни

добродетели: кротост, смирение, послушание, мълчаливост, целомъдрие и разум. Щом повярвала в Христа, в нея се разгоряла гореща любов и тя решила да Му стане невеста, да запази девството си, поради което се преместила да живее отделно в уединено жилище. Нейният възпитател и господар Клавдий не само че не се възпротивил на доброто намерение, но се зарадвал много на целомъдрения и свят живот. Построил

отделен дом, където да живее и денем и нощем да се поучава в Господния закон. Започнали да я посещават вярващи и тя ги наставлявала с душеполезни поучения. На невярващите проповядвала Христа и ги обръщала към истинската вяра. По такъв начин Харитина станала за другите учителка във вярата и в богоугодния живот.

По онова време нечестивият римски император Диоклетиан започнал голямо гонение срещу християните. По негова заповед навсякъде ги залавяли и подлагали на мъчения. Особено много преследвали ония, за които се говорело, че са добродетелни и разумни. И света Харитина била наклеветена пред градоначалника Домициан. Обвинили я, че е християнка, че обърнала мнозина и продължава да обръща в Христовата вяра. Като научил това, градоначалникът написал писмо на Клавдий и му заповядал да изпрати Харитина при него. Клавдий прочел посланието и много се натъжил. Облякъл се във вретище и взел да я оплаква, понеже разбирал добре, че не може да се съпротивлява на градоначалника. При все това, когато войниците дошли да я вземат, не искал да се раздели с нея, борил се с всички сили, плачел и не я давал на похитителите. Войниците я дърпали, за да я изтръгнат от ръцете му, но Клавдий не я пускал. Докато се дърпали така, Харитина му казала:

- Пусни ме, господарю, и не скърби, а се радвай, защото ще бъда приятна жертва Богу за собствените си и за твоите грехове.

Войниците се разгневили много, изтръгнали я насила от ръцете му и както вълци отнасят агне от стадото, я повели при градоначалника. На прощаване Клавдий казал с плач:

- Помени ме пред Небесния Цар, когато застанеш пред Него в сонма на светите мъченици!

Завели девойката и я изправили пред Домициан, а тя в това време с цялото си сърце призовавала Бога на помощ.

Градоначалникът я попитал:

- Вярно ли е това, което чух - че си християнка, че мамиш и обръщаш много други в тази нечестива вяра?

Света Харитина му отвърнала с дръзновение:

- Вярно е, че съм християнка, но не е вярно, че лъжа хората. Не ги мамя, а ги отвърщам от нечестието и заблудата и ги наставям в истинския път, водя ги при Христа, а вярата в Него не е нечестие, както несправедливо мислиш. Тя е свята и праведна. Вашата вяра е нечиста, защото вярвате в скверните и лукави бесове и вършите тяхната воля.

Като чул това, градоначалникът се разгневил много и заповядал да я бият жестоко. Сложил на шията железен обръч и я изпратил на съд при управителя на областта. А оня неправеден съдия показал всички оръдия за изтезания и казал:

- Пожали себе си, за да не погинеш в жестоки мъки. Послушай съвета ми и принеси жертва на безсмъртните богове, и тогава ще спечелиш трикратно: ще умилостивиш боговете, царят ще те помилва и ще запазиш цветущата си хубост от жестоки мъчения.

В отговор мъченицата отправила взор към небето, като просела от там защита. Прекръстила се и казала на съдията:

- Лукав и несправедлив си ти! Но нито с хитрост, нито със страх от мъчения ще ме уловиш, не можеш да ме привлечеш към нечестието си и да измениш пламенното ми желание да дам живота си за Христа. По-добре се замисли какво е полезното за душата ти и не се покланяй на бездушните

идоли, за да не погинеш заедно с демоните, които почиташ като богове.

Като чул тези думи, съдията започнал да се подиграва на светата мъченица и заповядал да острижат косите. Безгласна като агне пред стрижещите, тя мълчала, но в душата си говорела със Своя възлюбен жених Христа, като Го умолявала да помогне в подвига на мъченичеството. Щом я остригали, пред очите на всички на главата веднага израснала нова коса, по-дълга и по-красива от предишната. Като видял това, съдията изпаднал в голяма ярост и заповядал да посипят главата с разпалени въглени, които я изпогорили. За да увеличат мъките, започнали да обливат обгореното тяло с оцет, смесен с жлъч. Но тя търпеливо понасяла всичко и се молела на Господа:

- Господи Иисусе Христе, крепък помощник на всички, които се уповават на Тебе. Ти запази невредими тримата Твои свети отроци сред пламъците, побързай към мен на помощ и ме укрепи в мъченията, които понасям за Тебе, за да не кажат враговете ми: къде е нейният Бог?

Щом се помолила, почувствувала облекчение в мъките и благодарила на Бога. Мъчителят измислял нови, все по-страшни мъчения: с нажежени железни пръти заповядал да пронижат зърната на гърдите и със запалени свещи да пърлят ребрата. А света Харитина сякаш не усещала веществения огън, обгърната от духовния пламък на Божествената любов, и не преставала със сърце и уста да изповядва Иисуса Христа. Поради нейната непреклонност мъчителят заповядал да я хвърлят в морето. Слугите я повели към морския бряг. По пътя светата се молела:

- Благодаря Ти, Господи, Боже Мой, че за Твоето свято Име след огненото мъчение ще мина през морската вода. Благоволи да се явя чиста в деня на възкресението. И сега,

както винаги, покажи върху мен Своите чудеса, за да се слави още повече Твоето превелико Име.

Слугите, които междуременно пристигнали на морския бряг, завързали на шията голям камък и я хвърлили в морската бездна. Но камъкът изведнъж се отвързал и потънал, а светата, невидимо подкрепяна от Божията сила, се изправила върху вълните и тръгнала по тях като по каменна пътека. Щом излязла на брега, отишла при съдията и му казала:

- Виж силата на Моя Христос и повярвай в Него!

Щом я видял жива, съдията така се изплашил, че сякаш загубил съзнание и дар-слово. Като дошъл на себе си, казал, че е магьосница и че с магия била излязла от морето. Заповядал да я хванат и да я привържат гола към едно колело, под което били наредени различни остри железни предмети, ножове и мечове, както и горящи въглени. Заповядал на слугите да въртят колелото със завързаната на него девойка, та острите оръжия да раздерат тялото, а горящите въглени да я изгорят и така да усилят мъките. Но слугите не могли да изпълнят заповедта му, тъй като по Божие повеление колелото не помръдвало, ръцете им отслабнали, а горящите въглени изгаснали. Светата мъченица останала невредима, защото ангел Господен защитавал и пазел Христовата невеста. Като видял това, съдията отново изпаднал в ярост и заповядал да изтръгнат ноктите на ръцете и краката, да избият зъбите. И това тя понесла мъжествено. Тогава беззаконният съдия решил да посегне на девството и заповядал да съберат голямо множество развратници, за да я осквернят. Като чула безбожната заповед на неправедния съдия, света Харитина казала:

- С мен е Моят Христос. Той ще разруши лукавия ви замисъл и ще ме вземе при Себе Си неосквернена.

При тези думи тя протегнала ръце и устремила поглед в небето с усърдна молитва към Бога, за да я избави от ръцете на нечестивците. Когато насъбраните мъже понечили да я осквернят, тя внезапно предала своята чиста и непорочна душа в ръцете на Господа и девственото тяло останало да лежи мъртво сред мерзките и обзети от нечиста похот развратници.

Щом видял, че е мъртва, съдията заповядал да сложат тялото в един мях. Запълнили го с пясък и го хвърлили в морето. Така онази, която приживе ходела невредима по вълните, мъртва потънала в морето! След три дни вълните изхвърлили на брега многострадалното тяло, незасегнато от водата. Клавдий, който възпитал света Харитина като родна дъщеря, го взел и с плач, и с радост го погребал, както подобава, като прославял родения от Пречистата Дева Христос Спасител, на Когото чест и слава во веки веков. Амин.

Тропарь мученицы Харитины

глас 4

Агница Твоя, Иисусе, Харитина/ зовет велиим гласом:/ Тебе,
Женише мой, люблю/ и, Тебе ищущи, страдальчествую,/ и
сраспинаюся, и спогребаяюся крещению Твоему,/ и стражду

Тебе ради, яко да царствую в Тебе,/ и умираю за Тя, да и живу с Тобою;/ но, яко жертву непорочную, прими мя с любовью, пожержуюся Тебе. / Тоя молитвами,/ яко Милостив, спаси души наша.

Кондак мученицы Харитины

глас 2

Крепким разумом, Харитино,/ душу утверждали верою,/ борителя врага яве посрамила еси,/ у Христа предста, всеблаженная,/ червленицу от кровей твоих носящи,/ и присно со Ангелы радуешися,/ моли за ны, страсотерпице.

(С крепък разум, Харитино, утвърдила с вяра душата, си посрамила борителя враг. Предстанала си пред Христа, всеблажена, в багреница от твоите кърви и вечно радваща се с ангелите, моли за нас, страдалице.)

**Житие на преподобния Дамиан
Печерски († 1070)**

Когато, налегнати от душевни и телесни болести, призовем на помощ презвитерите, както ни наставлява Писанието, за да ни помажат с елей, да призовем мислено и угодилия на Бога презвитер и целител, блажения Дамиан, който се подвизавал в светия Печерски манастир, когато там бил игумен преподобният Теодосий.

Този достоен за удивление монах ревностно подражавал на ангелското житие и на добродетелите на преподобния отец Теодосий, негов наставник. По свидетелството на мнозина той бил смирен по сърце, послушен, покорен към всички. Тия, които заедно с него обитавали килията, били очевидци на кротостта, нощното бдение, прилежното четене на свещените книги и честото му ставане за молитва. Същите очевидци разказват и за много други подвизи на този, който бил такъв постник и се отличавал с такова въздържание, че освен хляб и вода не вкусвал нищо друго до самата си смърт. За своя благочестив живот се удостоил да получи от Господа дар на чудотворство - благодат да изцелява болни, подобно на светия безсребреник и чудотворец Дамиан, чието име носел. Щом някой донасял болно дете или довеждал възрастен човек, страдащ от някакъв недъг, игуменът Теодосий повелявал на блажения Дамиан да се помоли за болния. Смирено, с безропотно покорство, със съзнанието, че е недостоен за дара на изцелението, той се помолвал, помазвал болните с елей и по Божията благодат всички се изцелявали и си отивали

здрави.

Така блаженият Дамиан се подвизавал дълги години богоугодно, в монашески трудове, и след много дела за душевното си спасение станал достоен за вечния живот. В края на дните си той се разболял и като видял, че кончината му приближава, започнал да моли Бога със сълзи:

- Господи мой, Иисусе Христе, сподоби ме да споделя славата на Твоите светии и ме удостой като тях с Твоето царство. Моля Те, Владико, не ме отлъчвай от моя отец и наставник, преподобния Теодосий, но ме приеми с него в Твоето царство, което Си приготвил за праведните.

Докато се молил така, внезапно до ложето му застанал ангел в образа на преподобния Теодосий. Склонил се над Дамиан, целунал го с любов и му казал:

- Чедо, Господ, на Когото се молиш, ме изпрати да те известя, че молението ти ще бъде изпълнено: ще бъдеш причислен към светиите Му и с тях ще се вселиш в царството на Небесния Владика. Когато Господ ти повели да се преставиш от този свят и да отидеш при Него, пак ще бъдем неразлъчни.

С тези думи ангелът станал невидим. Блаженият Дамиан разбрал, че това видение е от Бога, понеже не видял посетителя си нито да влиза, нито да излиза през вратата, а станал невидим на мястото, на което се бил появил. Той извикал веднага послушника и го изпратил при преподобния Теодосий с молба да дойде при него. Когато дошъл, блаженият Дамиан с грейнало лице го попитал:

- Така ли ще бъде, свети отче, както ми обеща днес във видение?

Преподобният Теодосий, който не знаел нищо, му отвърнал:

- Не зная, синко, какво съм ти обещал.

Тогавя блаженият Дамиан му разказал как се молил и как му се явил някой в образа на преподобния Теодосий и му дал такава обещание.

Като чул, боговдъхновеният Теодосий възхвалил Бога и със сълзи казал на преподобния:

- Наистина, чедо, ще бъде тъй, както ти е обещано, защото ангел Божий ти се е явил в моя образ. Аз, грешният, как мога да обещавам славата, която е отредена за праведните.

Като чул това, блаженият Дамиан се изпълнил с радост и надежда. Междувременно в килията му се събрали и други монаси. С братско целование той се простил с тях и с мир предал душата си в ръцете на Господа, когато ангелите дошли да я приемат. Лицето му просияло от радостната раздяла на душата с тялото. Тогавя преподобният Теодосий се разпоредил да се съберат всички братя. С песнопения и голяма почит погребали в пещера тялото на Христовия угодник в чест на прославяния в Света Троица Бог.

По молитвите на блажения целител Дамиан Господ да сподоби и нас во веки веков със Своео царство, където няма болест. Амин.

Житие на преподобния Иеремия Печерски († 1074)

В руската земя просиял един нов пророк Иеремия, наречен Печерски, който помнел кръщението на руската земя, станало в дните на благоверния княз Владимир. Самият той бил просветен тогава със свето кръщение. Доживял до дълбока, преклонна старост. Изминали много години от кръщението му, преди да отиде при преподобните отци Антоний и Теодосий в светия Печерски манастир, където приел велик ангелски

образ - схима, и се подвизавал богоугодно, като подражавал в житието си на светите отци. Заради голямата си добродетелност получил от Бога дар да прозира бъдещето и да вижда човешките помисли. Ако видел у някого лукав помисъл, преподобният го изобличавал насаме и го убеждавал да се пази от дяволското внушение. Ако някой от братята замислил да остави манастира, тогава Иеремия отивал при него, разкривал намерението му, утешавал го и го увещавал да търпи, мъжествено и непрестанно да се бори с врага, който ненавижда доброто, и да не се поддава на колебания. И така успявал да укрепя своя брат, че той завинаги се отказвал от намерението си. Щом блаженият предскажел нещо, било то добро, или лошо, думите му винаги се сбъждали.

Така изминали много години и със своя дар на прозорливост свети Иеремия помогнал на мнозина. Починал в дълбока старост. Оставил покрива на душата си - тялото, в една пещера и отишъл при древните пророци, за да съзерцава лице в лице тайните на Изначалния, на Бога Отца, Когото славим с Единородния Негов Син и Единосъщния Свят Дух сега и

винаги, и во веки веков. Амин.

Житие на преподобния Матей Печерски († 1085)

Блаженият отец Матей

Печерски не само носел името на първия евангелист от апостолите. Както на свети евангелист Матей било дадено да види етиопската земя и да се бори с неверието на жителите, тъй и блаженият, който обитавал Печерския манастир в дните на неговите основатели, за големите си подвизи се удостоил да получи дар от Бога да вижда ясно лицата на подземните етиопци - бесовете, да ги изобличава и да

разкрива тайните им козни за полза на спасяващите се.

Веднъж блаженият старец Матей бил застанал в църквата на обичайното си място. Като вдигнал очи и погледнал братята, които стоели на двата клироса и пеели, видял един бяс в образа на воин, който ги обхождал. На дрехата му били закачени лепкави цветя. Като изваждал цвете, той го хвърлял върху някого от певците. Братът, върху когото се закачало, не след дълго започвал да се разсейва и като си измислил някаква причина, излизал от църквата, отивал в килията си, лягал да спи и повече не се връщал в храма да пее. Ако цветето, хвърлено от дявола, не се закачало за дрехата на монаха, то той бодро изкарвал до края цялата утрень и чак тогава отивал в килията си. Старецът разказал на братята за

видението си и те започнали да се въздържат да излизат от църквата.

Обикновено след утренията, когато братята се разотивали по килиите си, блаженият старец излизал последен от църквата. Веднъж, като излязъл, седнал под църковното клепало, за да си отдъхне, понеже килията му била отдалечена. И съзрял сякаш голяма тълпа, която идвала откъм манастирската порта. Като вдигнал очи, видял един бяс, яхнал гордо свиня, а около него множество други бесове, които го съпровождали.

Старецът ги попитал:

- Къде отивате?

- При Михаил Тоболкович - отвърнал бесът върху свинята.

Старецът се прекръстил и се отправил към килията си. На разсъмване светецът разбрал смисъла на видението и казал на ученика си:

- Иди и попитай, дали Михаил е в килията си.

Той отишъл и му казали, че след утренията Михаил излязъл извън манастира. Тогава старецът разказал на игумена и на по-старите братя за видението си. Игуменът извикал брата и го разпитал, вразумил го и го пуснал.

Прозорливият отец поучавал с любов и другите братя и ги съветвал да си седят в килиите, да мислят постоянно за Бога и да се молят за прощение на греховете си.

Преподобният Матей бил жив, когато блаженият игумен Теодосий се преставил. След него станал игумен Стефан, а след Стефан - Никон. Веднъж блаженият Матей имал следното видение. На утренията вдигнал очи, за да види игумена, блажения Никон, но вместо него видял на мястото му едно магаре. Разбрал тогава, че Никон не е дошъл на утренията.

Старецът разказал за видението си, а игуменът осъзнал, че било за негово назидание и горчиво се разкаял. Оттогава загърбил не само леността, но и всяко неотложно манастирско дело, и се стараел да ходи в църквата преди всички. Видението го заставило да се стреми още повече към блаженството. Много други видения имал преподобният старец и ги разказвал за полза на братята. Като доживял до дълбока старост, починал в Господа, завършил своя подвиг. Честните му мощи почиват нетленни в пещерата със светите отци, а той самият предстои пред престола на Владиката, се моли за нас, за да се избавим от вражеските нападения и да получим вечен живот в Исуса Христа, Нашия Господ, на Когото въздаваме слава с Отца и Светия Дух сега и винаги, и во веки веков. Амин.

Тропарь Дамиану пресвитеру, целебнику, Иеремии и Матфею прозорливым, Печерским, в Ближних пещерах

глас 1

Христовых повелений светом сердца своя просветивше, /
страстный мрак прогнасте, / те Троицы селение бысте
тричисленнии отцы, / Дамиане, Иеремие с Матфеем, / от
Неяже благодать приемше, / недужныя исцеляете, будущая
возвещаете / и, Ангелом сопричастницы суще, / молитесь
Христу Богу даровати нам причастие святых.

Кондак Дамиану пресвитеру, целебнику, Иеремии и Матфею прозорливым, Печерским, в Ближних пещерах

глас 2

Якоже древнии пророцы благодать пророчествия приемше и
неложне духом прозревше, прорекоша наити хотящая, тако и

вы в жизни нашей злая, грехов ради наших на ны грядущая, предвозвестисте; и ныне да не постигнут ны злая, испросите от Христа Бога исправление делом нашим и велию милость.

Величание Дамиану пресвитеру, целебнику, Иеремии и Матфею прозорливым, Печерским, в Ближних пещерах

Ублажаем вас, преподобнии отцы Дамиане и Иеремие с Матфеем, и чтим святую память вашу, наставницы монахов и собеседницы ангелов.

В памет на света мъченица Мамелхта († ок. 344)

Светата мъченица, родом от Персия, първоначално била жрица на една езическа богиня. Веднъж насън видяла ангел, който разкрил тайните на Христовата вяра.

Събудила се в страх и разказала съня на сестра си, която била християнка. Сестра я завела при епископа. Епископът, като научил за съня, я убедил да приеме християнството. Кръстил я, а сестра станала нейна кръстница. Разгневени от обръщането на Мамелхта в Христовата вяра, езичниците я убили с камъни, докато още носела кръщелната си дреха. Тялото било хвърлено в един ров, откъдето го взели двама християни и го погребали, както подобава. Впоследствие епископът на града, в който загинала мъченически света Мамелхта, издействал от персийския цар

разрешение да разруши храма на езическата богиня и на мястото му да направи църква, посветена на светата мъченица. В нея били положени мощите. При пренасянето им станали много чудеса и изцеления, които обърнали мнозина от езичниците към Христа.

В памет на московските светители Петър, Алексий, Иона и Филип

*Събор на Московските светители
Ермоген, Алексий, Петър, Иона и
Филип*

Като трите велики стълба на православието - Василий Велики, Григорий Богослов и Иоан Златоуст, които запазили непокътнатото зданието на древната Източна Църква от нападенията и гоненията на еретиците, тримата велики светители на Московската църква Петър, Алексий и Иона съхранили православието в светата руска земя от многобройни

външни врагове през тежките години на вътрешни безредици и злочестини. Наред с празниците на всеки един от тримата светители поотделно, Вселенската църква постановила специално и техен общ празник с мисълта, че са имали една вяра, една ревност във вярата, една любов към ближния, която ги заставяла еднакво да подлагат живота си на опасност заради ближния, тъй и в светата Рус още по времето на цар Феодор Иоанович и на патриарх Иов (от 1596 г.) трите свещени имена на московските първосветители били събрани за общо празнуване на 5 октомври (*по православния календар, което отговаря на 18.10 по еретическия грегориански - б.р.*).

Наред с тях в руската земя имало още един пазител на православието, противник на лошите нрави, страдалец за вярата и истината, чието име по неизвестни причини дълго време не било включвано в празника на 5 октомври. Това бил свети митрополит Филип.

През 1875 г. по ходатайство на Московския митрополит Инокентий Светият Синод постановил наред със свещената памет на Московските митрополити Петър, Алексий и Иона на 5 октомври (*по православния календар, което отговаря на 18.10 по еретическия грегориански - б.р.*) да се празнува и паметта на светия Московски митрополит Филип.

Тропарь святителям Московским

глас 4

Первопрестóльницы Россíйстии,/ íстиннии хранíteлие апóстольских предáний,/ столпí непоколебíмии, правослáвия наставницы,/ Пётре, Алексíе, Ио́но, Филипéе и Ермогéне,/ Влады́ку всех моли́те/ мир вселénней дарова́ти, // и душáм нáшим véлию мýлость.

(Перевод: Первосвятители Российские, истинные хранители апостольских преданий, непоколебимые столпы, наставники Православия, Петр, Алексей, Иона, Филипп и Ермоген, Владыку всех молитесь даровать мир вселенной и душам нашим великую милость.)

Кондак святителям Московским

глас 3

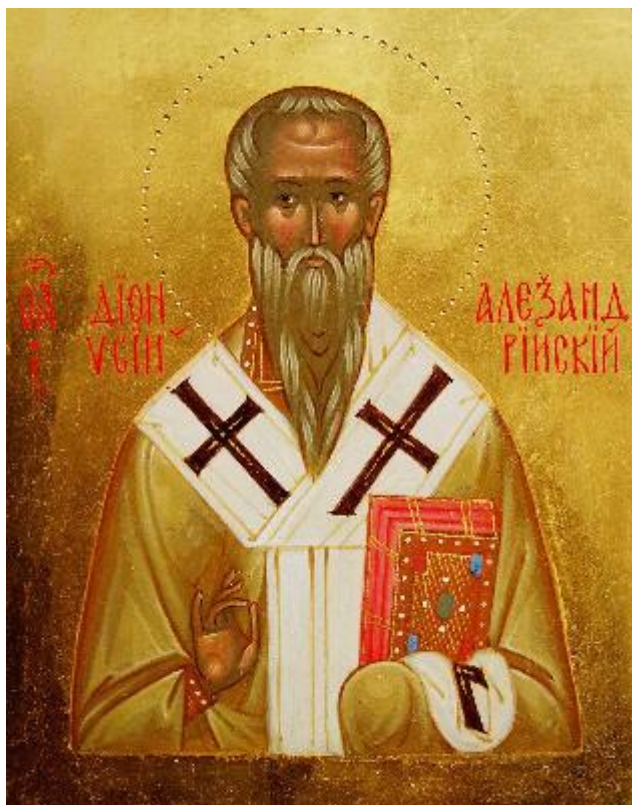
Во святителех благочестно поживите, / и люди к Богоразумию наставите, и добре Богу угодите, / сего ради от Него нетлением и чудесы прославитесь, // яко ученицы Божия благодати.

(Перевод: Вы благочестиво прожили как святители и людей к познанию Бога направляли и хорошо послужили Богу, поэтому от Него прославились нетлением и чудотворением, наученные Божией благодатью.)

Величание святителям Московским

Величаем вас, / святителие Христовы / Пётре, Алексие, Ионо, Филиппе и Ермогене, / и чтим святую память вашу: / вы бо молитесь за нас // Христа Бога нашего.

**Житие на свети Дионисий, епископ
Александрийски (†265 г.)**

Свети Дионисий се родил в Александрия, в семейството на богати и знатни родители - езичници. Получил добро езическо образование и самият той бил езичник. След като завършил образованието си, започнал да преподава като ритор, обучавал младежите на красноречие в духа на изучаваната от тях езическа наука. Но ясният му и светъл ум не можел да не види грубите заблуди и суеверия на

езическата вяра, в която се родил и израснал, и недостатъците на езическата философия, в чиито принципи бил възпитаван. Неговият изследователски дух, жаден за истина, не можел да намери удовлетворение в езическите знания и вярвания. Сърцето му усещало суетата и заблудата им и преди да познае истинния Бог, вече се стремяло към Него. В жаждата си да узнае истината Дионисий започнал да изучава човешките учения и вярвания и да ги сравнява. По верния път на безпристрастното изследване, с пламенния стремеж да открие истинската вяра, той стигнал до познание за Единия истинен Бог и приел съзнателно Христовата вяра. Впоследствие казвал за себе си, че "се обърнал към Христа по пътя на свободното изследване, като изучавал безпристрастно човешките учения".

По онова време в Александрия, която се славела с езическите си школи и учени, редом с многостранното развитие на науките в тогавашния езически свят процъфтявала и християнската просвета. Прочутите началници на възникналото там християнско, т. нар. огласително училище, които познавали добре езическите науки и техните

представители, със силата на своите дарования съединявали в наставленията си богословие и философска наука. Под тяхно влияние nerядко най-добрите сред езичниците стигали до познанието за истинската Христова вяра и загърбвали езическото нечестие. Дионисий, който бил вече запознат с много християнски съчинения, влязъл в общение с александрийските християнски учители начело с Иеракъл и особено с прочутия Ориген. На занятията по философия и математика на Ориген, който бил забележителен учен, се стичали и много езичници. Той се възползувал от това и се трудил успешно за славата на името Христово, като използвал трудовете и знанията си, за да обръща тези слушатели към Христа.

Скоро Дионисий станал ревностен ученик на Ориген и с целия плам на любознателния дух започнал да изучава истините на християнското учение, чието превъзходство над езичесвото веднага оценил. С голямо усърдие и любов четял посланията на апостолите, особено на свети апостол Павел, които му направили дълбоко впечатление и довели до решителен обрат във всичките му вярвания и възгледи, вследствие на което станало съзнателното му обръщане към християнството. Щом се убедил окончателно в истините на християнството, побързал да приеме, отчасти под влияние на Ориген, свето кръщение и постъпил в огласителното училище, превръщайки се в негово истинско украшение. Оттогава започнал още по-ревностно да вниква в дълбоките истини на християнското учение, като пазел чистотата му от привнасяните еретически лъжеучения и неистини. Бил много близък с учителя си, към когото изпитвал благоговение, благодарност и сърдечно разположение. Не прекъснал отношенията си с него дори тогава, когато Ориген бил принуден да напусне Александрия, нито тогава, когато той се намирал в тъмница. Забележителните успехи на свети

Дионисий в усвояването на християнските истини и благочестивият му живот привлекли вниманието на Иеракъл, учител от Александрийската школа. Не след дълго той бил възведен в сан презвитер. След като Ориген напуснал Александрия, Иеракъл станал началник на Александрийското огласително училище. Когато Иеракъл бил възведен в сан епископ на Александрия, Дионисий бил определен за началник на огласителното училище. След смъртта на Иеракъл той станал негов приемник на епископската катедра.

С встъпването на Александрийската катедра животът на свети Дионисий станал непрекъснат самоотвержен подвиг в защита на Църквата от външни и особено от вътрешни врагове. По онова време Христовата Църква страдала много от гоненията на езическата власт и била раздирана от раздори, еретически лъжеучения и разколи, които заплашвали да разрушат църковното единство и вътрешния мир в нея. В това тежко време Сам Бог избрал свети Дионисий да служи като твърда опора на вярващите. Благодарение на него, въпреки всички опасности и размирици, мирът в Църквата наистина се запазил. А светият, строг и благочестив живот на архипастира, неговата самоотвержена любов към паството, кротост, искреност и смирение внушавали всеобщо уважение, даже сред враговете му и сред еретиците. Целият му живот бил посветен на ревностно и непрестанно служение на Божиата Църква. С особена ревност той се грижил за обръщането на невярващите, сърдечно и с бащинска кротост се отнасял към заблудените и се стараел да примири разделените. В скърбите проявявал възвишено мъжество, във вярата - непоколебимо постоянство, животът му бил пример за поразително, дълбоко смирение и целият християнски свят се удивлявал на неговата образованост и добродетели.

Той наследил от Ориген любов към знанието и съумявал да го съгласува с християнското вероучение, и както по-рано,

внимателно четял и изследвал съчиненията на най-добрите езичници и различни еретици, които с лъжеученията си смущавали Божиата Църква. Свети Дионисий пазел чистотата на християнското църковно учение от еретическите лъжеучения и разногласия и ги отхвърлял, но не преди да се убеди лично в тяхната несъстоятелност, и тогава вече със сила и мъжество се въоръжавал против нечестивите еретици.

При всички си ум и образованост, кротост и смирение, и на пастирската катедра свети Дионисий се отличавал с дух на търпение и умереност. В онова тежко за християните време, при жестокото гонение на нечестивия римски император Деций, някои от епископите, не поради страх от гонения и мъчения, а за да не оставят без ръководство, назидание и утешение поверените им словесни овци от стадото Христово, напускали градовете и отивали на по-безопасни места, откъдето ръководели своето паство. В онова тежко време така постъпил по Божествено внушение и свети Дионисий, не от страх пред смъртта за името Христово, а по необходимост и за благо на Александрийската църква, за да не остане паството без пастир. Префектът Сабин изпратил съгледвач да го търси. В продължение на четири дни светецът стоял у дома си, но съгледвачът, понеже бил уверен, че е избягал, го търсел по поля, пътища и реки, и не му минало през ума да влезе в дома на архипастира. След това по вътрешно внушение свети Дионисий избягал с някои от събратята си, но бил заловен и изпратен за мъчения в Тапосирис. Бог обаче пазел Своя верен угодник. Най-неочаквано и по чуден начин архипастирът бил избавен от ръцете на войните. Ето как станало това.

Един християнин на име Тимотей не бил заловен със свети Дионисий и с останалите вярващи. Като видял стража около къщата, той избягал и, крайно разтревожен, съобщил на един селянин, който бил тръгнал на празненство, че Божият угодник е поставен под стража. Вестта за това помрачила

тържеството и всички гости се втурнали с такъв устрем към къщата, че стражите се разбягали. Дионисий и приятелите му били оставени полусъблечени на голите легла. Като взели селяните за разбойници, те започнали да ги молят да не ги убиват. Но те хванали светителя за ръцете и краката и въпреки съпротивата му, го изнесли и го сложили на едно неоседлано магаре. После, против волята му, го откарали на безопасно място. Кои били спасителите му, си останало загадка: очевидно, по чуден начин Господ запазил свети Дионисий за благо на Църквата, по онова време гонена, унижавана и разтърсвана от вътрешни вълнения и смутове.

Скрит на безопасно място, светецът продължил да управлява александрийското паство, на което изпращал писма по доверени презвитери. В онова мъчително време Църквата понасяла неимоверни страдания и скърби от освирепелите езичници. Мнозина от вярващите, като не можели да понесат изтезанията и мъките, се отричали от Христа. После с дълбоко покаяние и сърдечна скръб се обръщали пак към епископа, молейки го смирено да ги приеме отново в лоното на Христовата Църква. Кротък и смирен, Дионисий ги приемал снизходително при чадата на християнската Църква, като им налагал едни или други запрещения и епитимии и така ги спасявал от пълно отчаяние.

Като връх на злините, застрашаващи Христовата Църква в това тежко време, възникнал разколът на новацианите, който задълбочил още повече вътрешните противоречия. Новациан и последователите му открито и решително се противопоставяли отпадналите да бъдат приемани в лоното на Църквата и с това утежнявали положението и хвърляли мнозина в отчаяние. Тогава свети Дионисий, който приемал с любов отпадналите, особено по ходатайството на Христовите изповедници, се обявил против новацианите и убеждавал водача им да се откаже от този пагубен за Божията Църква разкол.

- Ти си длъжен да претърпиш всичко, но да не разсичаш Божията Църква - писал ревностният архипастир на лъжеучителя. - Да умреш, само и само да не разкъсаш Църквата, е толкова достойно за слава, колкото и да не принесеш жертва на идолите. По моему първото даже стои по-високо, защото във втория случай човек умира за спасението на душата си, а в първия - за благо на цялата Църква.

И снизходителният пастир работил с всички сили да се възстанови впоследствие на събора възделеният мир в Църквата, застрашен от този пагубен разкол, което и успял да постигне със самоотвержен труд в дух на кротост и християнска умереност.

След смъртта на нечестивия Деций, по време на краткото управление на император Гал гонението на християните било прекратено и в Христовата Църква се възворил мир. Това позволило на свети Дионисий с пастирска загриженост да успокои вълненията, предизвикани от Арсинойския епископ Непот, който проповядвал ерес, наречена хилиазъм. В дух на любов светият отец написал съчинение против Непот, в същия дух водел и съборните съвещания със защитниците на тази ерес и успял да ги върне към църковно единение. Свети Дионисий взел активно участие и в спора за кръщението на еретиците, който възникнал в Църквата, като усилията му били насочени най-вече за успокояване на вълнението, предизвикано от спора, което и успял да постигне. В същото време се борел ревностно с възникналата в Александрийската църква злочестива и опасна ерес на Савелий. За да противодействува на пагубното еретическо лъжеучение, което било голяма съблазън в Христовата Църква и уловило в мрежата си даже някои епископи, свети Дионисий свикал няколко събора, писал окръжни послания против Савелий, като се стараел да разсее своеволието на гордия ум, който отхвърлял троичността на Лицата в Бога: Бог Отец, Син Божий

и Свети Дух.

Грижете на свети Дионисий за вътрешния мир и благосъстояние на Църквата внезапно били прекъснати от гонението на новия римски император Валериан. В началото на това жестоко гонение великият александрийски пастир бил заловен и независимо че бил тежко болен, заедно с презвитера Максим, дякона Фавст, Евсевий и Херимон бил докаран при префекта Емилиан. Тежестта на тогавашното гонение се стоварила най-вече върху епископите и презвитерите като представители на Църквата. Затова по всякакъв начин мъчителите се стараели да накарат свети Дионисий да се отрече от Христа и да принесе жертва на идолите, защото щели да го последват и други. Но той им отвърщал без страх:

- Ние трябва да се покоряваме преди всичко на Бога, а не на човеци.

Тогава Емилиан му забранил всякакво общение с християните и най-вече - да ги назидава и да проповядва Евангелското учение. Заточил го в отдалеченото село Цефро, което се намирало сред дивата Либийска пустиня. Въпреки забраната, и там светецът продължавал да поучава в Божието слово и като доблестен Христов мъченик отказвал да изпълнява заповедта на мъчителите си. Неведнъж езичниците го били за това с камъни. Въпреки всичко свети Дионисий и тук имал утешение - в пустинята обърнал към светата Христова вяра много езичници. Плодотворната му проповедническа дейност раздразнила още повече Емилиан и той го преместил в градчето Колуто, което се намирало в съвсем отдалечена и дива част на Либийската пустиня. Но и тук той получил утехата да се свърже с Христовите приятели и с паството си, а и не само с него, но и с другите църкви. Свети Дионисий и преди имал ясното съзнание, че като предстоятел на една от главните църкви, чийто глас оказва влияние и на

останалите църкви и християнски общини, трябва да се грижи не само за своето паство, но и за цялата Христова Църква, и най-вече да противостои на всеки опит да се наруши мирът в Църквата.

Светителят прекарал три години в това жестоко и тежко заточение и само Бог знае какви скърби и страдания претърпял там. С идването на Галиен бил освободен, за голяма утеха на своето паство и на цялата Христова Църква.

Но и в Александрия доблестният Христов страдалец не намерил покой и благоденствие, а кървави размирици и тежки изпитания. След страданията на междуособната война последвал страшен глад, след глада - свиреп мор, който покосявал със страшна жестокост. Свети Дионисий се грижел с истинска бащинска любов за нещастните, били те езичници или вярващи. Като описвал бедствията, които претърпели жителите на александрийската област по време на покосяващия мор, той писал следното: "Мнозина от братята, от голяма любов, без да се грижат за своя живот, а един за друг, смело посещават болните, грижат се за тях постоянно, лекуват ги в името на Христа. Те доброволно умряха с тях, като взеха техните страдания, сякаш привлякоха върху себе си болестта, и охотно лекуваха раните им. Мнозина от тия, които така се грижиха за болните и им върнаха здравето, сами умряха... И тази смърт заради благочестието и твърдостта на вярата им не е по-долу от мъченическата. Те със собствените си ръце полагаха на коленете си телата на светиите, затваряха им очите и устата, носеха ги като деца, оправяха ги, при което се допираха до телата им, миеха ги и ги обличаха."

Така трогателно свети Дионисий описва подвига на християнската любов в онова тежко за Александрия време, особено от страна на църковния клир. Самият той бил за вярващите образец за такава самоотверженост, надхвърляща

подвига на мъченичеството: защото: “Никой няма любов по-голяма от тая, да положи душата си за своите приятели.” И свети Дионисий отдавал всичките си сили за утешение и помощ на страдащите, без да жали и живота си, като помнел думите на Спасителя: “доколкото сте сторили това на едного от тия Мои най-малки братя, Мене сте го сторили”.

Към тези скърби и към тежките му телесни страдания се прибавила нова скръб: непобедимият стълб на православието, поборникът против неверието и ересите, бил заподозрян в неправомислие и бил принуден не толкова за своя защита, колкото за умиротворяване на Църквата, да напише послание, в което да изложи своето православно учение за Трите Лица на Светата Троица. Истината възтържествувала и голямото уважение на Църквата към него и към строго православните му възгледи, пазещи чистотата на вярата в това размирно време, останало ненакърнено.

Поради преклонната възраст, скърбите и непосилните трудове телесните сили на Христовия изповедник съвсем отслабнали, макар че духът му бил силен. Поради новопоявилото се еретическо учение на Павел Самосатски в Антиохия бил свикан събор на светите отци и учители на Църквата. Сред първите бил поканен и свети Дионисий, защото всички очаквали от него решително мнение и умиротворение на Църквата. Но великият пастир на Александрийската църква чувствувал, че поради старостта няма да понесе тежестите на един толкова дълъг път и бил принуден да се откаже от участие. Вместо това той изпратил до отците на събора пространно писмо, в което излагал своя православен възглед за учението на Павел Самосатски. А няколко дни по-късно, когато предстоятелите на християнските църкви се събрали в Антиохия за изобличение на Павел Самосатски, предал мирно своя дух на Бога (265 г.). Църквата скърбяла много за тежката загуба, защото в лицето

на свети Дионисий се лишавала от велик учител и отец,
непоколебим стълб на православието.

По молитвите на светителя Господ Бог да спаси Своята
Църква от всяко лукаво знание и разделение и да запази
църковното единство и мир в дух на кротост и християнска
любов.

ЧЕТИ-МИНУТИ НА СВ. ДИМИТРИЙ РОСТОВСКИ

† **ВИЖТЕ ОЩЕ**

Против ереста на новостилието

**Икуменизъм в развитие - след като Б"ПЦ" напусна
СССР**

Отстъплението от вярата наречено "нов стил"

**ЗА СЪКРАЩАВАНЕТО НА ЛИТУРГИИТЕ, ТАЙНСТВОТА И
ТРЕБИТЕ В НОВОСТИЛНАТА ЦЪРКВА**

ЗА ПРЕМАХВАНЕТО НА ОГЛАШЕНИЕТО

ЗАЩО БОГ НИ ИЗОСТАВИ

За Петровият пост и въпросите, които поражда

**ЗА КОРЕНА НА ЗЛОТО, ЗА НАЧАЛОТО НА
ОТСТЪПЛЕНИЕТО НА РОДНАТА НИ „ЦЪРКВА“, ЗА
БЪЛГАРСКАТА СХИЗМА**

Театърът на антихриста

ИСТИНАТА ЗА НАШИЯ НАРОД

Християнството на българите и техните владетели

ИДЕЯТА "ПРАВОСЛАВНИ БУДИТЕЛИ"

Православна ли е демокрацията

Народе, народе...

Защо се премахва вероучението

За старостилния икуменизъм

КОЙ СТОИ ЗАД ОТСТЪПЛЕНИЕТО

ДИСЕКЦИЯ НА ЧОВЕКООМРАЗТА

**ПАСТИРСКО ОКРЪЖНО ПОСЛАНИЕ ПРОТИВ
МАСОНСТВОТО**

Против юдомасонството

Изповедание на вярата

КЪДЕ СЕ Е СЪХРАНИЛО ПРАВОСЛАВИЕТО